

Posudok oponenta na habilitačnú prácu
JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.,
spracovanú na tému
„Zabezpečovacie inštitúty pri správe daní“

Dekankou UPJŠ v Košiciach – Právnickej fakulty som bol požiadaný o vypracovanie oponentského posudku na predloženú habilitačnú prácu. V záujme dôslednosti dodávam, že som bol jedným z recenzentov vedeckej monografie, ktorú habilitant predložil ako habilitačnú prácu.

Habilitačnú prácu je potrebné z pohľadu výberu témy oceniť v tom, že autor pristúpil k jednoznačnému, zrozumiteľnému zadefinovaniu tematickej orientácie práce, a to na sféru zabezpečovacích inštitútov pri správe daní. Takto nastavený predmetový priestor je podľa môjho názoru veľmi vhodnou platformou pre spracovanie vedeckými metódami, a to aj s ohľadom na špecifickosť problematiky zabezpečenia verejnoprávneho záväzku daňového subjektu. Zabezpečovacie inštitúty pri správe daní sú jedinečné nielen ich dočasnou a prísnu účelovou orientáciou, ale aj ako výsledok legálne determinovaného prieniku „klasických“ súkromnoprávných zabezpečovacích prostriedkov (záložné právo, ručenie) so sférou verejnoprávnou. Jedinečná povaha zabezpečovacích prostriedkov pri správe daní plynie aj zo spätosti peňažnej formy plnenia daňovej povinnosti na jednej strane a administratívneho rozhodovania o niektorých verejných subjektívnych právach vo sfére daňového práva (povoľovanie prevádzkovania daňového skladu a pod.) na strane druhej. Habilitantova voľba témy pre spracovanie habilitačnej práce je preto vhodná.

Tematická náplň posudzovanej habilitačnej práce sa štruktúrne rozprestiera do štyroch vzájomne nadväzujúcich kapitol. Autor využil štandardnú systematiku práce, ktorá sa odvíja od všeobecných teoretických východísk správy daní k zabezpečovacím inštitútom aplikovateľným pri správe všetkých alebo viacerých daní (úprava v Daňovom poriadku) Myšlienkovým vyvrcholením je potom analýza špecifických prostriedkov zabezpečenia charakterizujúcich právnou úpravu konkrétnych daní. Súčasťou práce je aj resumé v anglickom jazyku, zoznam bibliografických odkazov a vecný register.

Metodologicky autor použil osvedčenú kombináciu metód analýzy a syntézy. Prvok analytický sa nachádza odraz v systematických častiach práce pojednávajúcich o všeobecnej charakteristike a teoreticko-právnej podstate zabezpečovacích inštitútov. Syntéza zas orientuje pozornosť na formálno-právnu, ale i realizačnú kombináciu analýzou vyabstrahovaných poznatkov o všeobecných rysoch zabezpečovacích inštitútov s právnou úpravou obsiahnutou v daňových zákonoch i s ich uplatňovaním v praxi daňovej správy, ako aj pri súdnom prieskume rozhodnutí vydaných v daňovom konaní. Syntetická metóda je v nadväzujúcej ideovej úrovni spracovania zvoleného objektu spojená s metódou kritickej analýzy právnej úpravy (na podklade poznania aplikačných trendov), čo potom vyúsťuje do autorových návrhov de lege ferenda. Popísané metodologické nástroje v práci primerane dopĺňa aj metóda komparatívna (česká právna úprava a judikatúra, poľská právna úprava) a metóda historická

zameraná na vývoj právnej úpravy analyzovaných inštitútov (napr. pri podkapitole o záložnom práve).

Po stránke obsahovej konštatujem, že autor k zabezpečovacím inštitútom pri správe daní pristúpil správne, ak sa najprv zaoberal ich právno-metodickým pozadím. Za osobitne zaujímavú považujem podkapitolu (1.1.3) o metóde autoaplikácie daňového práva a metóde mocenskej aplikácie daňových noriem. V nej autor zrozumiteľne a plasticky odкрýva pozadie, z ktorého (aj) právna úprava zabezpečovacích inštitútov vyviera. Zaujímavo pristupuje k teoretickému riešeniu otázky, či zaplatenie zábezpeky pri spotrebných daniach je vždy prejavom metódy autoaplikácie, keď v prípade nadväzujúceho rozhodovania o udelení povolenia na prevádzkovanie daňového skladu správca dane musí správnosť zabezpečenej sumy overiť, čím sa do procesu aplikácie normy daňového práva dostáva ako neodlučiteľný prvok práve interakcia daňového subjektu a orgánu daňovej správy, a tým aj súvisiaca metóda mocenskej aplikácie.

Ako dôkladnú a fundovanú po teoretickej stránke možno hodnotiť podkapitolu 1.2, v ktorej sa autor podrobne vysporiadal s účelovým zameraním i funkciami zabezpečovacích inštitútov. Práve systematické časti tohto typu sú dôkazom, že práca má vedecký charakter. Názov tejto tejto podkapitoly („Daňové úniky a zabezpečovacie inštitúty“) poukazuje na prepojenie dvoch čiastkových tematických okruhov. Habilitant pri definovaní funkcií zabezpečovacích inštitútov správne využil práve dopad ich uplatňovania na hroziaci defekt v naplnení očakávaného príjmového zdroja verejného rozpočtu. Tým sa vyhol riziku možného izolovaného popisu oboch v názve podkapitoly popísaných skúmaných javov. Práve prístup spočívajúci v prepájaní súvisiacich tém na báze priliehavého metodologického inštrumentária je dôkazom autorovej schopnosti samostatne tvorivo vedecky pracovať.

Zabezpečovacie inštitúty autor podrobne analyzoval, a to tak z hľadiska teoreticko-právneho (rozbor právnych noriem, ktoré tieto inštitúty zakotvujú), ale aj z pohľadu normatívneho vyvažovania v kolízii stojacich záujmov (fiskálneho na jednej strane a vlastníckeho práva daňového subjektu na strane druhej). Autor neopomenul ani možný vstup práv tretích osôb k veciam dotknutým zabezpečovacími inštitútmi, čím práca nadobúda nezanedbateľný súkromno-právny presah. Napokon, v záujme komplexnosti pohľadu na zabezpečovacie inštitúty, ktorých využitie má v rukách správca dane ako orgán verejnej správy, autor skúma i možnosti súdneho prieskumu súvisiacich rozhodnutí daňovej správy, a to na podklade právnej úpravy obsiahnutej v Správnom súdnom poriadku účinnom od 1. júla 2016. I tu možno konštatovať, že autor dokázal objekt svojho záujmu spracovať vedeckým spôsobom.

Z pohľadu vedeckého, ale aj z hľadiska prínosu pre aplikačnú prax považujem za veľmi správne pojednanie o primeranosti (proporcionalite) predbežných opatrení (podkapitola 2.2.4), o ktorej nemožno pochybovať, že svoje náležité uplatnenie v procese aplikácie právnych noriem regulujúcich zabezpečovacie inštitúty vykonávanej orgánmi daňovej správy skôr hľadá.

Použitá literatúra a judikatúra je dostatočne reprezentatívna, habilitantovi sa podarilo skĺbiť poznatky plynúce z právnej úpravy, aplikačnej praxe i právnej teórie do vnútorne vyváženého a harmonicky pôsobiaceho celku. Z formálneho a jazykového hľadiska nevidujem v práci žiadne nedostatky. Oceňujem tiež jazykovú stránku práce.

Pozitívne hodnotím štýl autora. Práca je zrozumiteľná, jednotlivé problémy v nej sú jasne, zreteľne podané. Práca sa dobre číta.

Pôvodnosť práce s ohľadom na výsledok kontroly originality v Centrálnom registri záverečných prác (predovšetkým vykázané zhody s individuálnymi registrovanými prácami) nie je spochybnená.

Posudzovaná habilitačná práca je nová, otvárajúca množstvo teoretických otázok s dopadom na možné kvalitatívne posuny aplikačnej praxe. Domnievam sa, že autor v práci naplnil vytýčený cieľ („ponúknuť v podobe vedeckej monografie ucelený pohľad na zabezpečovacie inštitúty pri správe daní, objasniť ich podstatu, funkcie, načrtnúť možnosti ich účinného pôsobenia sledujúc záujem na dosiahnutí konečného účelu správy daní a napokon formulovať aj určité návrhy *de lege ferenda*“). Súčasne prichodí konštatovať, že stanovený cieľ sa habilitantovi vzhľadom na vyhodnotenie použitých metód, zvolenej štruktúry práce i jej čiastkových obsahových komponentov podarilo dosiahnuť v práci, ktorá má nespochybniteľný vedecký charakter. S ohľadom na všetky tieto skutočnosti vítam posudzovanú habilitačnú prácu a **odporúčam ju na obhajobu**, po ktorej úspešnom priebehu odporúčam JUDr. Miroslavovi Štrkolcovi, PhD., udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore Obchodné a finančné právo.

Otázka do diskusie:

Možno vzťah pôsobenia metódy autoaplikácie noriem daňového práva a metódy mocenskej aplikácie týchto noriem hodnotiť ako vzťah komplementárny alebo konkurujúci?

Košice, 20. decembra 2017

.....
doc. JUDr. Martin Vernarský, PhD.